

Mellan tradition och modernitet

ÅR 1982 FLYDDE den då 33-åriga **Azar Mahlouijan** från Iran till Sverige. Nitton år senare, sommaren 2001, återvände hon till sitt hemland och sin födelsestad, Babol i norra delen av Iran. Denna och ytterligare två återkomster har hon skildrat i den i dag utkomna boken **Tillbaka till Iran**.

Dessa nitton år har varit en period av förändring såväl för författarinnan som för landet Iran. Hon vill tillbaka "för att exilens sår ska få läkas". Hon är inte nöjd med vad andra har att berätta, hon vill "se själv, uppleva själv och kunna bedöma själv". Och det gör hon i sin bok!

Ny bok i dag

Redan på flyget gör hon den första observationen av ett förändrat Iran, då "vagnen med dringar körs fram och tillbaka" och den persiske stoltsgrannen

tar ytterligare en whisky medan hon själv nöjer sig med juice.

I de iranska hemmen kan man välja mellan 130 utländska tv-kanaler med hjälp av parabolantennen, "symbolen för västs kulturinvasion". Den är naturligtvis illegal men finns ändå till ett antal av en halv miljon bara i Teheran, "ett absolut måste för medelklassen", ett sätt att trotsa regimen.

PROBLEMEN ÄR många i Iran, till exempel tillgången på knark som smugglas från Afghanistan. Samtidigt som en sjättedel av befolkningen lever på existensminimum konsumeras 700 ton dyrköpt narkotika av mellan två och tre miljoner missbrukare, många av dessa inom överklassen och högutbildade. Med drogerna kommer HIV, AIDS, prostitution och trafficking. Ytterligare problem medför flyktingströmmen; enbart från Afghanistan har kommit cirka två miljoner.

På andra områden har förhållandena inte ändrats. Byråkratin är fortfarande lika snårig och in-

Men de iranska kvinnorna tar för sig mer och mer.

Med hjälp av bland annat internet bekämpas censuren. Webben ger röst åt den iranska kvinnan

effektiv som förr, vilket författarinnan fick lära känna när hon krävde tillbaka inestående medel på bank.

NATURLIGT NOG står den iranska kvinnans situation i olika avseenden i centrum för hennes observationer, exempelvis kläd- och slöjtvånget, vilket också gällde henne själv när hon steg av flygplanet. "Inpackad i svart tyg, svart nylon och svart läder måste min kropp skyddas mot en fara."

Andra begränsningar i kvinnors rörelsefrihet gäller exem-

pelvis att kvinnor bara får cykla på en bestämd gata eller få bada inom ett speciellt inhägnat mindre område. "Bara kvinnoavdelning behövs, inget behov av en mansavdelning, för allt som blir kvar är männens domän."

Men de iranska kvinnorna tar för sig mer och mer. Med hjälp av bland annat internet bekämpas censuren. "Genom detta medium kan de fritt och utan censur uttrycka sig om tabubelagda ämnen som kärlek, sex och val av partner." Webben ger röst åt den iranska kvinnan!

Sista kapitlet i boken har rubriken 'Iranska kvinnor låter inte sig kuvas'. Det är med stor stolthet författarinnan skildrar hur kvinnorna i Iran med små medel utmanar de maktthavande. "Det räcker med läppstift, nagellack, en sjalett som glider en centimeter längre ner dag för dag."

ATT AZAR Mahlouijan känner sig ha kommit hem går inte att ta miste. Det märks inte minst i hennes skildring av huvudstaden Teheran; det är hennes stad.

Det märks också i hennes återupplevelse av basarlivet, konkret, fylld av synintryck, av smaker och lukter. "Det luktar bekant, kummin och kanel, gurkört och rosenvatten och tusenårigt damm."

FÖRFATTARINNAN har också en del att säga om sin egen situation som invandrare i Sverige, om underlägsenhet, om bristande jämlikhet, om rubbad balans, om "känsla av främlingskap, hemlöshet och betydelselöshet", synpunkter som 'vi svenskar' borde ta till oss.

Framför allt är Azar Mahlouijans bok emellertid en skildring av Iran i dag, där livet "pendlar mellan tradition och modernitet, mellan diktatur och demokrati", ett land där situationen onekligen är komplicerad men där "motståndet som trots allt bjuds är fantastiskt"!

GÖRAN ÅBERG

Azar Mahlouijan
Tillbaka till Iran
Atlas